

BEVEZETŐ

Magyarországon 1870 óta tízévenkénti rendszerességgel hajtanak végre népszámlálást. Az 1800-as évek végén, 1900-as évek elején a társadalmi és gazdasági folyamatok változásainak értékeléséhez és a tervezéshez még a censusok közötti időszak második felében is megfelelő minőségű volt az előző népszámlálásból nyert információ. Az 1900-as évek második felére e folyamatok felgyorsulása miatt a népszámlálási információk avulási ideje jelentősen lerövidült. Az adatigényekhez igazodva egyes országok rövidebb népszámlálási ciklusok mellett döntöttek, mások a két népszámlálás közötti időszakban végrehajtott, a népesség és a lakásállomány egy részére kiterjedő kis népszámlálást, mikrocenzust végeznek.

Magyarország az 1960. évi népszámlálás óta ezt a gyakorlatot folytatja. A legutóbbi, sorrendben ötödik ilyen jellegű adatfelvételre – a 2004. évi CXXI. törvény alapján – 2005. április 1-jei eszmei időponttal került sor, az adatfelvétel a népesség és a lakásállomány véletlenszerűen kiválasztott 2 százalékára terjedt ki. A mikrocenzus címeinek kiválasztásakor szempont volt olyan területi lefedettség biztosítása, amely az országos összesítéseken túl az adatok különböző szakmai aggregátsági szintjén is lehetőséget nyújtanak területenkénti (régión vagy megyék), településtípus szerinti (városok, községek), valamint az országgyűlési egyéni választókerületek népszámlálási jellegű adatainak, mutatóinak összeállítására.

A 2005. évi mikrocenzus a társadalmi-gazdasági rendszerváltozással összefüggő, illetve a 2001. évi népszámlálás óta lezajlott folyamatok vizsgálatával és bemutatásával lehetővé teszi a népességben és a lakásállományban végbement változások nyomon követését és értékelését, valamint röviddel az Európai Unióhoz történt csatlakozásunk után képet nyújt a társadalom és a gazdaság legfontosabb jellemzőiről.

Az összeírás során a kiválasztott lakcímeken kitöltött lakás- és személyi kérdőívek számítógépre vitele június végére fejeződött be. Az adatokat matematikai-statisztikai módszerrel történő teljeskörűsítéssel tették alkalmassá feldolgozásra, majd augusztusban megkezdődhetett a táblázatok összeállítása.

A mikrocenzus eredményeit a Központi Statisztikai Hivatal kiadványsorozatban teszi közzé. Elsőként, 2005 októberében az országgyűlési egyéni választókerületek legfontosabb jellemzőit tartalmazó kötet jelent meg, amely az egyéni országgyűlési választókerületekre vonatkozó legfontosabb információkat országosan, régióként, megyéenként és településtípusonként is bemutatta.

A kiadvány, amelyet a Tisztelt Olvasó most a kezében tart, az adatfelvétel részletes eredményeit tartalmazza, bemutatva a népesség fontosabb demográfiai, iskolázottsági, foglalkoztatási jellemzőit, háztartás- és családösszetételét, a lakásállomány fizikai és a bennük lakó személyekkel kapcsolatos ismérveit. A kötet táblázatainak első csoportja az ország egészére vonatkozóan követi nyomon a népesség, a háztartások, a családok és a lakások jellemzőiben az elmúlt évtizedekben, egyes esetekben közel másfél évszázadra visszanyúlóan bekövetkezett változásokat. A táblázatok következő csoportja e jellemzők 2005. évi adatait részletes kombinációs táblák segítségével mutatja be. Az előbbi táblázatoknál összevontabb tartalommal, ám minden résztémát érintve az adatok régiókénti bontásban is megjelennek. A táblázatok negyedik csoportja területsoros formában tartalmazza a fontosabb jellemzőket, így az ország eltérő területein (településtípus, régió, megye) élő népesség, illetve a lakásállomány adatait összehasonlítható módon adjuk közre.

A 2005. évi mikrocenzus a gazdasági aktivitási kategóriáknál a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal (ILO) ajánlását vette figyelembe, ám annak következetes érvényesítésére a munkanélküli kategóriába tartozók megállapításához – szemben pl. a KSH folyamatos munkaerő-felmérésével – a felvétel terjedelmi és időkorlátai miatt nem volt lehetőség.

Az adatok értelmezését szöveges elemzés és a fogalmak magyarázatát tartalmazó fejezet segíti. A kiadvány anyaga a képernyőn jól követhető, valamint továbbfelhasználásra is alkalmas, letölthető formában megtalálható a www.ksh.hu internetes portál www.mikrocenzus.hu közvetlenül elérhető, ingyenes oldalain is.